

переходів процесів і явищ з одного стану до іншого [4, с. 25, 113].

Таким чином, у процесі формування необхідного правопорядку також неоднозначно проявляють себе особливості мотивації та здійснення правомірної поведінки, які залежать від рівня правосвідомості та правової культури, правових знань, юридичного досвіду та інших життєвих обставин. Природа, зміст і сутність правомірної і протиправної поведінки членів суспільства, становлення належного правового порядку нерозривно пов'язані з правом, системою законодавства, усіма юридичними інституціями та правовим життям суспільства. Діюче право – це основа, фундамент всіх метаморфоз, які відбуваються в процесі здійснення різних форм юридичної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бергель Ж.-Л. Общая теория права / Под. общ. ред. В.И. Даниленко : пер. с фр. Ж.-Л. Бергель. – М. : Издательский дом NOTA BENE, 2000. – 576 с.

2. Загальна теорія держави і права : підручник / [М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.] ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина. – Харків: Право, 2011. – 584 с.

3. Кожевников В.В. Виды правомерного поведения / В. В. Кожевников // Юрист. 2005. – № 5. – С. 7-11

4. Матузов Н. И. Актуальные проблемы теории права / Н. И. Матузов. – Саратов: Изд-во Саратовской государственной академии права, 2003. – 512 с.

5. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави / П.М. Рабінович; вид. 9-е, зі змінами. – Львів: Край, 2007. – 192 с.

6. Скакун О.Ф. Теория государства и права (энциклопедический курс) / О. Ф. Скакун. – Харьков: «Эспада», 2005. – 839 с.

7. Скакун О.Ф. Теория права та держави : підручник / О. Ф. Скакун; 2-ге видання. – К: Алерта; КНТ;ЦУЛ, 2010. – 520 с.

8. Сырых В.М. Теория государства и права : учебник / В.М. Сырых. – М.: Юстиц Инфо, 2004. – 704с.

9. Теория государства и права : курс лекций / Под ред. Н.И. Матузова и А.В. Малько. – М.: Норма Инфра-М, 2013. – 640 с.

УДК 340.13

ТЕХНІКА МОНІТОРИНГОВОГО ЗБОРУ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ТИПОВИХ ПРАВОТВОРЧИХ ПОМИЛОК

Онищук І. І.,

кандидат юридичних наук,
в.о. доцента кафедри теорії та історії держави і права
Івано-Франківського університету права
ім. Короля Данила Галицького,
здобувач наукового ступеня доктора юридичних наук
кафедри теорії держави і права НАВСУ

Анотація: Висвітлено питання доцільності збору та узагальнення правотворчих помилок у процесі правового моніторингу. З'ясовано, що правовий моніторинг є способом виявлення техніко-юридичних помилок відповідного нормативно-правового матеріалу. Доведено, що знання експертами про правотворчі недоліки слугують орієнтиром для цілеспрямованого, предметного аналізу тексту нормативно-правового акта.

Ключові слова: правовий моніторинг, правотворчість, правотворча помилка, юридично-технічна помилка, нормативно-правовий акт, прогалини в праві.

Анотация: Освещены вопросы целесообразности сбора и обобщения правотворческих ошибок в процессе правового мониторинга. Выяснено, что правовой мониторинг является способом выявления технико-юридических ошибок соответствующего нормативно-правового материала. Доказано, что знания экспертами о правотворческих недостатках служат ориентиром для целенаправленного, предметного анализа текста нормативно-правового акта.

Ключевые слова: правовой мониторинг, правотворчество, правотворческая ошибка, юридико-техническая ошибка, нормативно-правовой акт, пробелы в праве.

Annotation: Highlights the feasibility of collecting and consolidating the law-making errors in the process of the legal monitoring. Found that the legal monitoring is a way of identifying the technical and legal errors relevant regulatory material. It is proved that the knowledge of experts on the legislative shortcomings serve as a guide for targeted, proper analysis of the text of a normative legal act.

Key words: legal monitoring, law making, law-making error, legal and technical error, legal act, the gaps in the law.

Постановка проблеми. Типовість таких правотворчих помилок як безсистемність нормативно-правових актів, їх внутрішня суперечливість і зайва численність, надмірна кількість у законодавстві декларативних норм, не забезпечених механізмом реалізації, а також повторюваність подібних помилок протягом багатьох

років говорять про їх системний характер. Все це свідчить про низьку якість правотворчої роботи, її значне відставання від соціальних, економічних, політичних та інших потреб суспільства, про надмірну кількість правотворчих помилок та інших прорахунків у правовому регулюванні.

Одноразовими, епізодичними діями неможливо впоратися з названими проблемами. Потрібне відповідне системне реагування – правовий моніторинг, який вирізняється комплексним

характером, що поєднує багато інструментів правотворчого процесу у взаємопов'язаний механізм. Одним з таких механізмів є техніка моніторингового збору та узагальнення правотворчих помилок.

Стан дослідження. Зазначена проблематика знайшла своє відображення у наукових дослідженнях Ю. Арзамасова, М. Баймаханова, В. Баранова, Н. Вантесвої, М. Давидової, Д. Керімова, В. Косович, О. Лейст, А. Мазуренко, І. Михайловського, Я. Наконечного, А. Нематова, В. Павлова, В. Риндюк, В. Семенкова, Ю. Тіхомірова, В. Толстика, В. Шабайлова, Л. Явіч та інших.

У наукових працях спостерігається відсутність єдиних підходів щодо розуміння теоретично-прикладних засад правового моніторингу.

Метою наукової статті є висвітлення питання збору та узагальнення правотворчих помилок у процесі правового моніторингу.

Виклад основних положень. Правотворчість є найважливішою складовою правового регулювання. Правотворчість включає в себе ряд ступенів, етапів, ланок і протікає під впливом безлічі факторів соціальної дійсності, які в своїй сукупності і діалектичному поєднанні визначають сутність певної правової норми, її зміст і форму, її положення в системі, галузі та інституті права, її призначення та роль в житті суспільства [7, с. 90].

Будучи реалізованими в нормативно-правових актах, правотворчі помилки вже не можуть бути виправлені, а в кращому випадку лише трохи скориговані в ході правозастосовної практики [11].

Сучасна теорія права виокремлює всі нові функції правотворчості. Серед них особливе місце займає функція моніторингу правотворчих помилок. У правотворчості функція моніторингу виражається в аналізі стану нормативно-правової бази, рівня правового регулювання, у виявленні потреби в розробці нормативно-правових актів, факторів, що обумовлюють їх прийняття, у визначенні рівня нормотворчого процесу, його відповідності рівню світових стандартів тощо [19, с. 74].

Функція моніторингу правотворчості полягає саме у спостереженні за станом відносин у суспільстві, при появі яких у чинному законодавстві можуть виникнути такі правові катаклізми, як прогалини, недовість права тощо. Саме правотворчість покликана оперативно реагувати на нові суспільні відносини [13, с. 39].

Для визначення поняття функції моніторингу в правотворчій діяльності важливе судження казахського вченого М. Баймаханова, який пише, що правотворчість покликана стежити за станом нормативно-правової ситуації у країні, і при виявленні ділянок застою, явного «збою» і «тупцювання на місці» прагне вжити заходів до виправлення сформованого положення [3, с. 15].

Люди інколи схильні робити помилки. Не є винятком і суб'єкти, що забезпечують нормотворчий процес, і суб'єкти нормотворення. Особливості їх правового статусу визначаються насамперед тим, що вони є державними службовцями, до яких слід пред'являти підвищені вимоги, оскільки від їх роботи та реалізації посадових обов'язків безпосередньо залежить якість нормативно-правових актів, і, в кінцевому підсумку, врегулювання певних сфер суспільних відносин. У зв'язку з цим нормодавці

повинні враховувати весь спектр перерахованих факторів, а це під силу тільки високоосвіченим, якісно підготовленим у сфері юриспруденції фахівцям [14, с. 14].

До недоліків в оформленні документів належать опечатки, неправильні переноси, скорочення, власні імена, аббревіатури. Суттєвими є граматичні помилки – у закінченнях, пунктуаційні помилки. Вони спотворюють зміст юридичного документа. Стилстичні помилки полягають у тавтології, повторах, довгих пропозиціях. Юридичні помилки можна розділити на правотворчі, правозастосовні, інтерпретаційні. Правотворчі помилки пов'язані з недостатньо ефективною діяльністю правотворчого органу. Під інтерпретаційною помилкою розуміється відступ від правил тлумачення правових норм, допущений у процесі інтерпретації правової норми, що зумовив результат тлумачення, який не відображає змісту норми права. Дефекти законодавства призводять до правозастосовних помилок, які пов'язані з діяльністю суддів, прокурорів, слідчих, юрисконсультів, міністрів та інших посадових осіб [15, с. 150].

Одним з основних напрямів юридичної діяльності є правотворча діяльність, тому погана підготовка молодих юристів може позначитися на якості всієї системи правотворчої діяльності держави. В результаті ми стикаємося з помилками безпосередньо у правотворчій діяльності, у застосуванні права, з обмеженням прав і свобод людини і громадянина, з помилками при тлумаченні та роз'ясненні змісту нормативно-правових актів [13, с. 229].

Моніторинг нормативно-правових актів визначають як систематичну, комплексну діяльність з оцінки, аналізу, узагальнення і прогнозу стану законодавства з метою підвищення якості прийнятих законів. Однією з форм цієї діяльності, виділяють моніторинг законодавчих помилок, тобто діяльність з аналізу, узагальнення і оцінки дефектів юридико-технічного оформлення законодавчих актів. Виокремлення моніторингу законодавчих помилок в окремий вид правового моніторингу, досить умовний, адже в ході моніторингу нормативно-правових актів, останні оцінюються, у тому числі з точки зору наявності законодавчих помилок [1, с. 29-30].

Під час проведення правового моніторингу, експерт повинен збирати та узагальнювати найбільш поширені недоліки, які зазвичай присутні в нормативно-правових актах. Знання про правотворчі недоліки слугує орієнтиром для цілеспрямованого, предметного аналізу тексту. В зв'язку з цим експертам рекомендується періодично аналізувати недоліки, виявлені в ході проведення правової експертизи на предмет встановлення найбільш типових саме для даних колективів розробників нормативних помилок, що допускаються підрозділами, з проектами нормативно-правових актів яких вони постійно працюють [20, с. 1].

Термінологічне розмаїття («правотворча помилка», «дефекти права», «помилка в законотворчості», «юридична помилка», «правова помилка», «законотворча помилка», «помилка в праві», «техніко-юридична помилка») не сприяє чіткому розумінню цього феномена. Тому необхідно з'ясувати, який зміст вкладається в поняття «правотворча помилка». Перше уявлення підказують

самі названі терміни. У наведених словосполученнях слова «дефект» і «помилка» є головними, а слова «правотворча», «правова», «юридична», «законотворча» тощо – другорядними, що вказують на ознаку головних слів, окреслюють межі використання даних термінів «дефект» і «помилка», конкретизуючи поняття права, яке фігурує у наведених словосполученнях. У словниках термін «дефект» тлумачиться як вада, хиба, недолік, а поняття «помилка» як неправильність, неточність у чомусь (написанні слова, схеми, карти, дія, думках тощо) або некоректність результату яких-небудь дій. З цього можна зробити висновок про те, що зазначені терміни означають як неправильні дії у сфері права, так і неправильні результати цих дій (недоліки нормативно-правових актів). Отже, помилка – це дія або результат протилежний правильному [16].

В. Баранов помилку пов'язує з виною, причому тільки з необережною виною. А. Лисюткіну не чужа позиція об'єктивного зобов'язання, оскільки ненавмисність можна тлумачити і як випадковість (вирішальне значення він надає встановлення того, чи виник негативний результат від прийнятого закону). З іншого боку, якщо розуміти навмисність як умисел, то до категорії помилки доведеться зарахувати і дії, що по суті є грубими правопорушеннями [8, с. 159].

В. Риндюк виокремила два види правотворчих помилок: 1) соціальні; 2) юридичні. Зокрема, Ю. Тіхоміров зазначає, що неминучим супутником правотворчості і правозастосування є юридичні помилки – змістовні і техніко-юридичні. Змістові помилки виникають внаслідок об'єктивних і суб'єктивних труднощів та протиріч процесів правотворчості та правозастосування як пізнавального процесу. Техніко-юридичні помилки пов'язані з неправильними способами складання текстів нормативно-правових актів [17, с. 3-9], тобто є результатом порушення вимог правотворчої техніки.

Правотворчі помилки є також причиною недосконалості юридичних конструкцій. У цьому контексті М. Давидова розрізняє помилки на правотворчі або наукові, а також зловмисну поведінку законодавця, який переслідує якісь корисливі цілі. Причини можуть бути об'єктивними (наприклад, недостатня дослідженість правового явища на конкретному етапі розвитку юридичної науки) і суб'єктивними (непрофесіоналізм «конструктора»). Питання ці дуже важливі, але відносяться не стільки до поняття юридичних конструкцій, скільки до проблеми якості законодавства у цілому [6, с. 171-172].

На думку В. Косович всі помилки необхідно розмежовувати за змістом (сутністю, вихідними принципами, які лежать в їх основі) і формою зовнішнього прояву (закріплення, фіксації, оформлення). До змістовних (сутнісних) відносять економічні, політичні, гносеологічні, аксіологічні, психологічні. До формальних – логічні помилки і помилки правотворчої техніки [9, с. 15].

Погоджуємося з В. Риндюк у тому, що правотворчі помилки, які виникають на стадії проектування, логічно називати техніко-юридичними помилками. Відповідно, техніко-юридичні помилки – це недоліки нормативно-правового акта, які є наслідком недотримання логічних, мовних та

процедурних вимог правотворчої техніки у процесі його розробки та прийняття [17].

Передбачається, що будь-яка помилка повинна бути виправлена. Але чи можна виправити те, у чому правотворчий орган переконаний і до чого так вперто прагне? У зв'язку з цим Н. Вантеева вважає, що суб'єктивна сторона юридичної помилки набагато складніша, ніж просто омана і ненавмисність. Психологічний механізм включає кілька блоків: інформаційний, мотиваційний, програмно-цільовий, енергетичний (недостатність вольових зусиль тощо), особистісний (відсутність умінь), оцінний блок прийняття раціонального рішення та ін. [5, с. 27].

Нормотворчі помилки в загальному плані постають як неточність, неправильність або складність норми права, що спричиняють несприятливі соціальні і правові наслідки. Помилки, що допускаються в процесі підготовки нормативно-правового акта, носять різноплановий характер, торкаючись змісту, форми, мови, структури проекту тощо. Колектив авторів курсу лекцій з юридичної техніки (В. Баранов, М. Баранова, М. Давидова, К. Каргін, А. Конев, Т. Москалькова, А. Никітін, А. Парфьонов, В. Плетников, В. Толстик, В. Черников, А. Шабуров) звели нормотворчі помилки до п'яти великих груп: юридично-технічні; юридично-ідеологічні; юридично-компетенційні; юридично-змістовні; юридично-мовні [20, с. 273-275].

У результаті здійснення лінгвістичного моніторингу текстів нормативно-правових актів, Центром інноваційних методик правничої освіти Національного університету «Києво-Могилянська академія» в межах наукового проекту «Правнича лінгвістика», виявлено низку вад і недоліків сучасної текстової бази українського законодавства: термінологічна розбіжність, суперечність, колізії у нормативно-правових актах, мовностилістичні помилки. Внаслідок аналізу «дефектних» нормативних текстів класифіковано різні види мовних помилок, створено їх типологію та розроблено методичні рекомендації щодо основних мовностилістичних вимог і термінологічних стандартів законодавчого тексту, схеми комплексного редакційного аналізу тексту законопроекту при здійсненні процедури лінгвістичної експертизи [2, с. 116].

Моніторинговий збір та узагальнення мовно-термінологічних та стилістичних огріхів тексту нормативно-правового акта може поєднувати низку етапів: аналіз поняттєво-термінологічного апарату та законодавчих дефініцій, їх обґрунтування та оцінка; уніфікація та стандартизація мовних засобів у законодавчому тексті (термінологія, фразеологія, кліше, логіко-стилістичні конструкції); вияв лексичної надлишкової (дублетні, синонімічні, варіативні назви) та зайвих компонентів тексту; пошук логічних, смислових, стилістичних та граматичних помилок у тексті (алогізми та їх види; явище амфіболії, тавтологія, мовленнєва недостатність, стильова невідповідність, невмотивована ускладненість конструкцій, зміщення смислових меж, порушення родо-видових зв'язків між поняттями, розбіжності у формах однини і множини, відмінкових форм; порушення форм узгодження та керування; невмотивоване порушення

порядку слів у реченні; калькування); редакторський аналіз та усунення мовних огріхів і помилок; пропозиції щодо вдосконалення тексту законопроекту та його остаточного редакційно-технічного доопрацювання [2, с. 116-117].

За часом виникнення прогалини діляться на початкові і наступні. Початкові пробіли з'являються в момент видання нормативно-правового акта і можуть бути розділені на «поправні» і «непоправні», критерієм виділення яких є знання/незнання необхідності закріплення певних відносин у видаваному нормативно-правовому акті. Наступні прогалини з'являються після видання нормативно-правового акта [16, с. 220-221].

В. Баранов характеризує прогалину як «офіційно реалізовану сумлінну оману, результат цілеспрямованих дій нормотворчого органу, що порушують загальні принципи або конкретні норми правотворчості, не відповідають рівню і закономірності державно необхідного розвитку регульованої діяльності та, шляхом видання помилкової норми права, тягнуть несприятливі соціальні та юридичні наслідки» [4, с. 357].

О. Лейст характеризує пробіл як ситуацію, в якій «факти або відносини законом не оцінюються, але професійна правосвідомість владно диктує необхідність їх юридичної кваліфікації» [10, с. 430].

Аналогічний підхід до визначення прогалин у праві використовує І. В. Михайлівський, який використовував поняття «прогалина» по відношенню до ситуацій, у яких «фактичні обставини випадку не відповідають жодній з описових частин (припущень) чинних норм права» [12, с. 172].

К. Явіч відносить до критеріїв існування прогалини в правовій системі сенс існуючих законоположень (їх явна неповнота), або початковий шабелі формування суб'єктивного права в умовах повністю не сформульованої загальної норми [21, с. 142]. Фактично в якості основного критерію прогалини вчений пропонує розглядати відсутність органічної єдності об'єктивного і суб'єктивного права.

Висновок. Техніка моніторингового збору та узагальнення типових правотворчих помилок є одним із шляхів оптимізації правового моніторингу в Україні, прогнозування та діагностування більших точок правової системи і своєчасної реакції. Формування сучасної системи правового моніторингу впливатиме на базові сфери суспільних відносин шляхом постійного оновлення правотворчості, попередження негативних явищ і тенденцій.

Питання створення та впровадження системи правового моніторингу з метою вдосконалення правотворчості, вимагає повномасштабного і комплексного вивчення цього інституту.

З метою формування системи правового моніторингу, вважаємо за доцільне: прийняти державну програму, яка б передбачала організацію правового моніторингу; формування загальноукраїнської концепції правового регулювання, яка б виражала законні інтереси і визначала моніторингові заходи всіх основних суб'єктів правотворчості в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арзамасов Ю. Г., Наконечный Я. Е. Мониторинг в правотворчестве : теория и методология [Текст] / Ю. Г. Арзамасов, Я. Е. Наконечный. – М. : Издательство МГТУ им. Н.Э. Баумана, 2009. – 160 с.
2. Артикуца Н. В. Мова і культура правотворчості [Текст] / Артикуца Н. В. // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету. Філологічні науки / [відп. ред. Ю. О. Маркітантов]. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2007. – Вип. 15, т. 1. – С. 115-120.
3. Баймаханов М. Т.-М. Правотворчество и связанные с ним научно-организационные технологии [Текст] // Право в современном белорусском обществе: сб. науч. тр. / Нац. Центр законодательства и правовых исследований Республики Беларусь; под ред. В.И. Семенкова. – Минск, Бизнесофсет, 2011. – Вып. 6. – С. 15-24.
4. Баранов В. М. Истинность норм советского права. Проблемы теории и практики [Текст] / В. М. Баранов. – Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 1989. – 400 с.
5. Вантеева Н. В. Ошибочная юридическая деятельность органов местного самоуправления как разновидность антикультуры [Текст] : учебное пособие / Н. В. Вантеева, Яросл. гос. ун-т им. П. Г. Демидова, Н. В. Вантеева. – Ярославль : ЯрГУ, 2010. – 132 с.
6. Давыдова М. Л. Юридическая техника : проблемы теории и методологии [Текст] : моногр. / М. Л. Давыдова; ГОУ ВПО «ВолГУ». – Волгоград : Изд-во ВолГУ, 2009. – 318 с.
7. Керимов Д. А. Философские проблемы права [Текст] / Д. А. Керимов. – М. : Мысль, 1972. – 472 с.
8. Кашанина Т. В. Юридическая техника [Текст] : учебник / Т. В. Кашанина. – 2-е изд., пересмотр. – М. : НОРМА – ИНФРА-М, 2011. – 496 с.
9. Косович В. Правотворчі помилки – як наслідок помилок у правотворчій техніці [Текст] // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : Матеріали XV регіональної науково-практичної конференції. 4-5 лютого 2009 р. – Львів : Юрид. факультет Львів. нац. університету ім. І. Франка, 2009. – С. 14-17.
10. Лейст О. Э. Реализация права [Текст] / О. Э. Лейст // Теория государства и права: курс лекций / под ред. М. Н. Марченко. – М. : Зерцало : ТЕИС, 1996. – 512 с.
11. Мазуренко А. П. Правотворческая политика как новое направление исследований в юриспруденции. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : sworld.com.ua/index.php/ru/c113-12/16308-c113-094. – Загл. с экрана.
12. Михайловский И. В. Очерки философии права / И. В. Михайловский // Хропанюк В. Н. Теория государства и права : учеб. пособие для вузов. – М. : Интерстиль, 1998. – 944 с.
13. Нематов А. Р. Правотворчество в республике Таджикистан : актуальные вопросы теории и практики [Текст] : Диссерт. на соиск. уч. степ. доктора юрид. наук; специальность : (12.00.01 – теория и история права и государства; история учений о праве и государстве) / Нематов Акмал Рауфджонович; науч. консультант : С. В. Поленина. – Душанбе : Академия наук республики Таджикистан, Институт философии, политологии и права им. А. М. Баховадинова, 2013. – 331 с.
14. Нормография: теория и методология нормотворчества [Текст] : научно-методическое и учебное пособие / под ред. д.ра юрид. наук Ю.Г. Арзамасова. – М. : Академический Проект, 2007. – 480 с.
15. Онищук І. І. Техніка юридичного письма в нормативно-правових актах [Текст] : монографія / І. І. Онищук. – Івано-Франківськ : Лабор. акад. досліджень прав. регул. та юрид. техніки, 2014. – 228 с.
16. Павлова В. В. К вопросу об определении понятия пробела в праве [Текст] / В. В. Павлова // Вестн. Волгогр. гос. ун-та. – Волгоград, 2012. – № 1 (16). – Сер. 5, Юриспруд. – С. 219-221.

17. Рындюк В. И. Правотворческие ошибки и способы их предупреждения, выявления, исправления [Текст] / В. И. Рындюк // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : jurnal.org/articles/2013/uri105.html. – Загл. с экрана.

18. Тихомиров Ю. А. Юридическое проектирование : критерии и ошибки [Текст] / Ю. А. Тихомиров // Журнал российского права. – 2008. – № 2. – С. 3-9.

19. Шабайлов В. И. Мониторинг как функция правотворчества и правоприменения [Текст] // Право в

современном белорусском обществе : сб. науч. тр. / Нац. Центр законодательства и правовых исследований Республики Беларусь; под ред. В. И. Семенкова. – Минск : Бизнесофсет, 2011. – Вып. 6. – С. 71-80.

20. Юридическая техника [Текст] : курс лекций / Под ред. В. М. Баранова, В. А. Толстика. – М. : ДГСК МВД России, 2012. – 384 с.

21. Явич Л. С. Общая теория права [Текст] / Л. С. Явич. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1976. – 298 с.

УДК 341.17

ПРІОРИТЕТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ В СВІТЛІ АКТИВІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Передерій О. С.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри державно-правових дисциплін
юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна

Анотація: У статті, з позицій загальнотеоретичного аналізу, висвітлюється низка взаємопов'язаних аспектів процесу запровадження в практику діяльності інституцій вітчизняної правоохоронної системи апробованих в Європі стандартів правоохоронної діяльності. Посилаючись на положення підписаною Україною і Європейським Союзом у 2014 році Угоди про асоціацію, виокремлюються пріоритетні аспекти діяльності національних правоохоронних напрямів, стандарти роботи яких потребують «європеїзації». Обґрунтовано, що впровадження європейських еталонних практик правоохоронної діяльності має відбуватись за умови комплексної протидії таким негативним соціальним явищам як корупція, недовіра населення до влади, недосконалість законодавства, жорсткий характер політичної конфронтації у суспільстві, високий ступінь ризику перевищення влади посадовими особами правоохоронних органів службових повноважень.

Ключові слова: правоохоронні органи, правоохоронна діяльність, державна влада, державна служба, європейська інтеграція, Європейський Союз, європейські стандарти.

Аннотация: В статье, с позиций общетеоретического анализа, освещается ряд взаимосвязанных аспектов процесса введения в практику деятельности институций отечественной правоохранительной системы апробированных в Европе стандартов правоохранительной деятельности. Ссылаясь на положения подписанного Украиной и Европейским Союзом в 2014 году Соглашения об ассоциации, выделяются приоритетные аспекты деятельности национальных правоохранительных направлений, стандарты работы которых нуждаются в «европеизации». Обосновано, что внедрение европейских эталонных практик правоохранительной деятельности должно происходить при условии комплексного противодействия таким негативным социальным явлениям как коррупция, недоверие населения к власти, несовершенство законодательства, жесткий характер политической конфронтации в обществе, высокая степень риска превышения власти должностными лицами правоохранительных органов служебных полномочий.

Ключевые слова: правоохранительные органы, правоохранительная деятельность, государственная власть, государственная служба, европейская интеграция, Европейский Союз, европейские стандарты.

Annotation: In the article from positions of general theoretic analysis the row of associate aspects of process of input in practice of activity of institutes of the home law-enforcement system of the standards of law-enforcement activity approved in Europe is illuminated. Leaning against position signed Ukraine and European Union in 2014 Agreements about an association, priority directions of activity of national law-enforcement directions are distinguished, the standards of work of that need «europeanizing». Reasonably, that introduction of European standard practices of law-enforcement activity must take place on condition of complex counteraction to such negative social phenomena as a corruption, mistrust of population to power, imperfection of legislation, hard character of political confrontation, is in society, high degree of risk of exceeding of power public servants

Key words: law enforcement authorities, law-enforcement activity, state power, government service, European integration, European Union, European standards.

Починаючи з 2014 року Україна посилила зусилля в напрямі активізації процесів європейської інтеграції. Прагнення українського народу жити в умовах правової, демократичної, соціальної держави сформувало соціальний запит на проведення комплексних реформ у всіх сферах діяльності держави і життя соціуму на кшталт розвинених держав Європейського Союзу (далі – ЄС). Невдовзі це знайшло свій прояв в укладенні Угоди про

асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами (далі – Угода про асоціацію) з іншої [1]. Угоду було ратифіковано Верховною Радою України 16.09.2014 року і необхідність виконання її положень для нашої держави набули значення, за висловом Президента України, «великого завдання і великого виклику» [2].

Положення Угоди про асоціацію стали правовим фундаментом для запозичення і впровадження в практику функціонування ключових ланок